

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån, U2

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Bodil Regårdh

Justerat

Nr 66

Revidering av läroplansgrund för grundläggande
yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

ÅLR 2022/6973

176 U2

Beslut

Landskapsregeringen har beslutat att fastställa revideringar i läroplansgrund för grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, bilaga 1 U222E37.

Revideringarna föranleds av ändringar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/645 om ändring av direktiv 2003/59/EG om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- och persontransport och direktiv 2006/126/EG om körkort.

LL (2008:75) om yrkeskompetens för lastbils-och bussförare
LL (2011:13) om gymnasieutbildning

Läroplansgrund

FÖR GRUNDLÄGGANDE YRKESKOMPETENS FÖR LASTBILS- OCH BUSSFÖRARE

Dnr: 2022/6973

Datum: 11.10.2022

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	2
1.1	Målet med grundläggande utbildning för yrkeskompetens.....	2
1.2	Läroplanens struktur och uppbyggnad.....	2
1.3	Ålderskrav och krav på utbildning för grundläggande yrkeskompetens.....	3
1.3.1	Ålders- och utbildningskrav för godstransporter	3
1.3.2	Ålders- och utbildningskrav för persontransporter.....	4
1.4	Allmänna övergångsbestämmelser	4
1.5	Grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare inom den grundläggande yrkesutbildningen.....	4
1.5.1	Betygsanteckning	5
2.	Grundläggande utbildning för yrkeskompetens.....	6
	Krav på yrkesskicklighet	6
	Bedömning och betyg/intyg	7
2.1	Godstransporter	8
2.1.1	Normal 280 timmar	8
2.1.2	Snabb 140 timmar	11
2.2	Persontransporter	15
2.2.1	Normal 280 timmar	15
2.2.2	Snabb 140 timmar	18
3.	Utvidgning av grundläggande yrkeskompetens.....	22
	Krav på yrkesskicklighet	22
	Ålders- och utbildningskrav vid en utvidgning av grundläggande yrkeskompetens.....	22
	Bedömning och betyg/intyg	23
3.1	Utvidgning godstransporter	24
3.1.1	Normal 70 timmar	24
3.1.2	Snabb 35 timmar	27
3.2	Utvidgning persontransporter.....	31
3.2.1	Normal 70 timmar	31
3.2.2	Snabb 35 timmar	34

1. Inledning

Denna läroplansgrund är fastställd av Ålands landskapsregering att gälla för grundläggande yrkeskompetens för förare av vissa vägfordon avsedda för gods- och persontransporter i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG och LL 2008:35 och LF 2008:87 om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare.

Läroplansgrunden har uppdaterats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/645 om ändring av direktiv 2003/59/EG om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- och persontransporter och direktiv 2006/126/EG om körkort.

Yrkeskompetens gäller förare som i landskapet Åland utför godstransporter med fordon som kräver körkortsklasserna C1, C1E, C eller CE och förare som på väg i landskapet Åland utför persontransporter med fordon som kräver körkortsklasserna D1, D1E, D eller DE.

1.1 Målet med grundläggande utbildning för yrkeskompetens

Målet med den grundläggande yrkeskompetensen och fortbildningen är att förbättra den allmänna trafiksäkerheten och förbättra säkerheten vid transporter samt att öka förarnas säkerhet vid lastning och transport och att öka förmågan att optimera bränsleförbrukningen.

1.2 Läroplanens struktur och uppbyggnad

För att få den grundläggande yrkeskompetensen måste föraren få undervisning i de ämnen som ingår i denna läroplansgrund, som baserar sig på bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/59/EG och bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/645¹ om ändring av direktiv 2003/59/EG om grundläggande kompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon för gods- och persontransport och direktiv 2006/126/EG om körkort. I varje ämne ska föraren uppnå den nivå i fråga om kunskaper och praktiska färdigheter som krävs för att på ett tryggt sätt framföra fordon i den berörda körkortskategorin.

I enlighet med direktivets (2003/59/EG)² bilaga innehåller läroplansgrunden tre huvudområden:

1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna

- 1.1. Mål: att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa
- 1.2. Mål: att känna till säkerhetsanordningarnas tekniska egenskaper och funktion för att behärska fordonet, minska slitaget och att förebygga störningar
- 1.3. Mål: att kunna optimera bränsleförbrukningen
 - 1.3a Mål: att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0645&from=EN>

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:226:0004:0017:SV:PDF>

- 1.4. Mål: att kunna ombesörja en lastning och samtidigt uppfylla säkerhetskraven och använda fordonet på ett korrekt sätt.
- 1.5. Mål: att kunna säkerställa passagerarnas säkerhet och bekvämlighet
- 1.6. Mål: att kunna ombesörja en lastning och samtidigt uppfylla säkerhetskraven och ett korrekt utnyttjande av fordonet

2. Tillämpning av bestämmelserna

- 2.1.Mål: att känna till sociala förhållanden och bestämmelser inom vägtransportsektorn
- 2.2.Mål: att känna till bestämmelserna för godstransporter
- 2.3.Mål: att känna till bestämmelserna för persontransporter

3. Hälsa, vägtrafik- och miljö säkerhet, service och logistik

- 3.1.Mål: vara medveten om riskerna i trafiken och om arbetsrelaterade olyckor
- 3.2.Mål: kunna förebygga brottslighet och människosmuggling
- 3.3.Mål: kunna förebygga fysiska risker
- 3.4.Mål: vara medveten om fysisk och psykisk förmåga
- 3.5.Mål: att kunna bedöma krissituationer
- 3.6.Mål: kunna uppvisa ett sådant beteende som bidrar till företagets profil höjs
- 3.7.Mål: att känna till ekonomiska villkor för godstransporter på väg och organisationen av marknaden
- 3.8.Mål: att känna till ekonomiska villkor för persontransporter på väg och organisationen av marknaden

Varje huvudområde består av mål och centralt innehåll på basen av de körkort som de avser. De målsättningar som är obligatoriska för alla oberoende körkortskategori är målsättningarna 1.1, 1.2, 1.3, 1.3a, 2.1, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 och 3.6.

Därtill är målsättningarna 1.4, 2.2 och 3.7 obligatoriska vid avläggande av yrkeskompetens för godstrafik och målsättningarna 1.5, 1.6, 2.3 och 3.8 obligatoriska vid avläggande av yrkeskompetens för persontrafik.

1.3 Ålderskrav och krav på utbildning för grundläggande yrkeskompetens

För att få delta i utbildning för att uppnå grundläggande yrkeskompetens för en viss körkortsklass krävs det inte att deltagaren redan innehar körkort i denna klass. För de deltagare som ännu inte erhållit körkort för det fordon som används i utbildningen ska körundervisningen ges i enlighet med körkortslagens bestämmelser. För att förare ska få framföra fordon av den körkortsklass som kompetensen avser måste föraren ha körkort av den klass som fordonet tillhör. Enligt direktivet gäller följande ålders- och utbildningskrav för godstransporter och för persontransporter:

1.3.1 Ålders- och utbildningskrav för godstransporter

- Förare i åldern 18 - 20 år som förutom körkortsundervisningen erhållit 280 timmar undervisning som innehåller minst 20 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.1.1) får framföra fordon av klass C och CE.

- Förare i åldern 18 – 20 år som förutom körkortsundervisningen erhållit 140 timmar undervisning som innehåller minst 10 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.1.2) får framföra fordon av klass C1 och C1E.
- Förare som är 21 år och äldre och som förutom körkortsundervisningen erhållit 140 timmar undervisning som innehåller minst 10 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.1.2) får framföra fordon av klass C och CE.

1.3.2 Ålders- och utbildningskrav för persontransporter

- Förare i åldern 18 – 20 år som förutom körkortsundervisningen erhållit 280 timmar undervisning som innehåller minst 20 timmar körundervisning enligt denna läroplan (2.2.1) i samband med yrkesutbildning, får framföra fordon av klass D, DE.
- Förare i åldern 21–22 år som förutom körkortsundervisningen erhållit 280 timmar undervisning som innehåller minst 20 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.2.1) får framföra fordon av klass D och DE.
- Förare i åldern 21–22 år förutom körkortsundervisningen erhållit 140 timmar undervisning som innehåller minst 10 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.2.2) får framföra fordon i klass D och DE om fordonet används för persontransporter i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter.
- Förare i åldern 21–22 år som förutom körkortsundervisningen erhållit 140 timmar undervisning som innehåller minst 10 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.2.2) får framföra fordon av klass D1 och D1E.
- Förare i åldern 23 år och äldre som förutom körkortsundervisningen erhållit 140 timmar undervisning som innehåller minst 10 timmars körundervisning enligt denna läroplan (2.2.2) får framföra fordon av klass D1, D1E, D och DE.

1.4 Allmänna övergångsbestämmelser

Enligt direktivet är förare som innehar ett körkort av kategorin D1, D1E, D och DE utfärdat före september 2008 och förare som innehar körkort av kategorin C1, C1E, C och CE utfärdat före september 2009 undantagna från kravet på grundläggande kompetens. Förare som omfattas av detta ska istället delta i en fortbildning för att erhålla yrkeskompetens. Fortbildningen omfattar 35 timmar som periodiseras där varje period omfattar minst sju timmar.

1.5 Grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare inom den grundläggande yrkesutbildningen

Studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen kan erbjudas möjlighet inom ramen för valbara ämnen att avlägga den grundläggande utbildningen för yrkeskompetens och en utvidgning av grundläggande yrkeskompetens. Studerande som avlagt den grundläggande utbildningen för yrkeskompetens får genom erkänt kunnande 10 kompetenspoäng och den som avlagt en utvidgning av grundläggande yrkeskompetens får

genom erkänt kunnande 15 kompetenspoäng i en yrkesinriktad gymnasieexamen och grundexamen. Om studerande tidigare avlagt grundläggande yrkeskompetens erkänns kunnandet på basis av betyg, ett yrkeskompetensbevis eller anteckning med kod 95 i körkortet.

1.5.1 Betygsanteckning

Examensdelarna grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och utvidgning av grundläggande yrkeskompetens bedöms med vitsordet ”godkänt”, som antecknas i examensbetyget. Examensbetyget används som intyg när den studerande ansöker om en anteckning med kod 95 i körkortet.

I examensbetyget antecknas följande i en fotnot:

”Den studerande har genomfört den utbildning för grundläggande yrkeskompetens som LL om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (2008:85) föreskriver för **antingen** lastbilsförare **eller** bussförare (**det överflödiga stryks**) _____ (utbildningens längd i timmar 280/140/70/35 timmar). Utbildningen och teoriprovet har avlagts enligt LL (2008:85) och LF (2008:87) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare”.

Om den studerande omfattas av övergångsbestämmelser i enlighet med § 31 i LL (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, och har haft körrätt för lastbil före 10.9 2009 eller körrätt för buss före 10.9 2008 antecknas i en fotnot i examensbetyget:

”Examensdelen grundläggande yrkeskompetens (eller utvidgning av yrkeskompetens) har erkänts i enlighet med § 24 i LL (2011:13) om gymnasieutbildning. Erkännandet grundar sig på att studerande omfattas av allmänna övergångsbestämmelser i enlighet med § 31 i LL (2008:85) om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare”.

Om kunnandet har erkänts på basis av tidigare avlagd yrkeskompetens och prov som krävs av lastbils- och bussförare antecknas i examensbetyget i en fotnot:

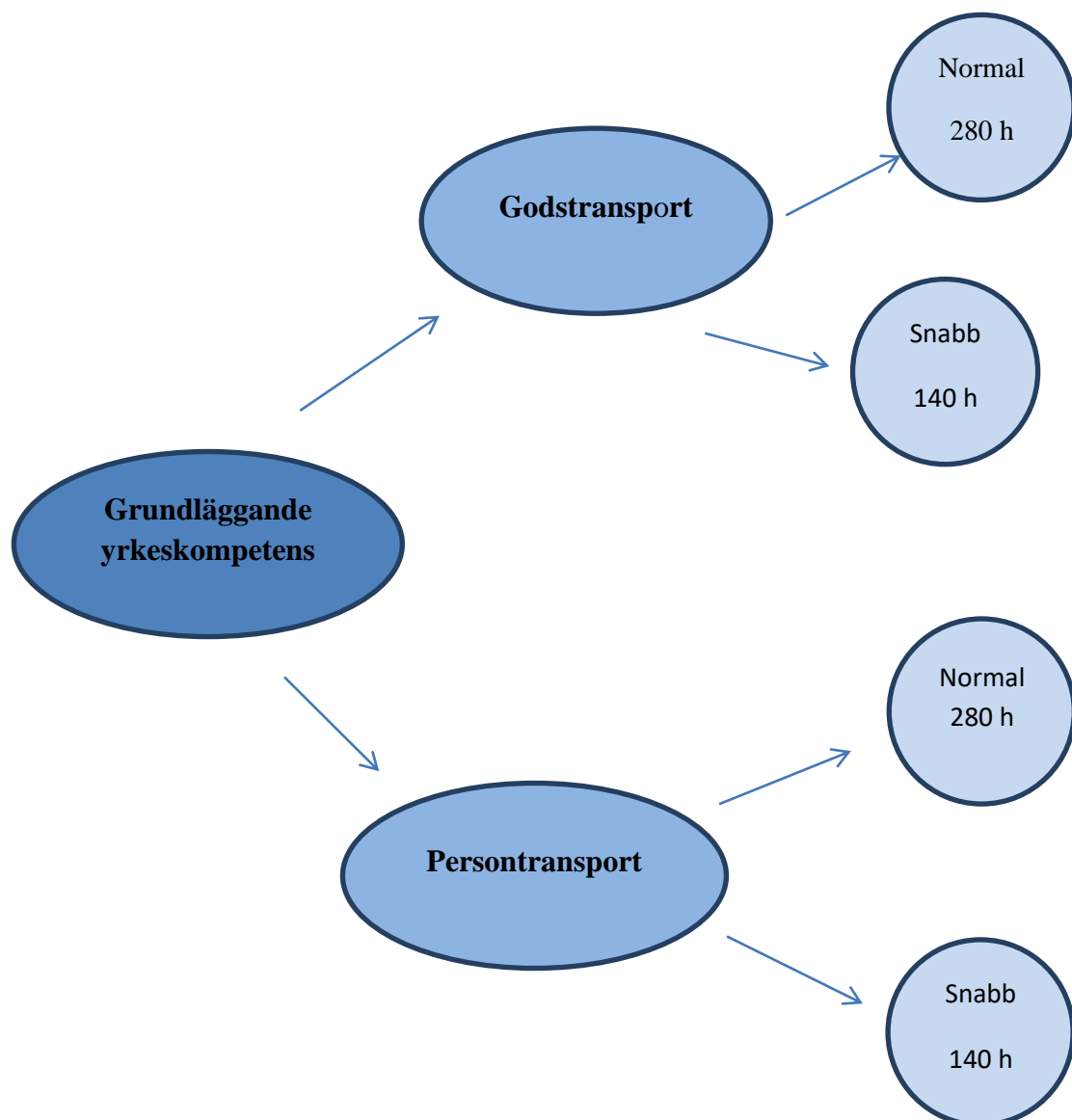
”Kunnandet har erkänts i enlighet med § 24 i LL (2001:13) om gymnasieutbildning. Den grundläggande yrkeskompetensen som krävs har förvärvats dd.mm.åååå (här anges utbildningsanordnarens namn).”

2. Grundläggande utbildning för yrkeskompetens

Krav på yrkesskicklighet

För att få den grundläggande yrkeskompetensen måste studeranden/föraren få undervisning i alla de läroämnen som ingår i läroplansgrunden. I utbildningen för grundläggande yrkeskompetens ska undervisningen omfatta 280 timmar. Varje studerande/förare ska få minst 20 timmar individuell körundervisning med ett sådant fordon som motsvarar avsedd klass. Fordonet ska minst uppfylla de i direktivet 2006/126/EG fastställda kraven på provfordon.

I den snabbförvärvade utbildningen för grundläggande yrkeskompetens ska undervisningen innefatta 140 timmar. Varje studerande/förare ska få minst 10 timmar individuell körundervisning med ett sådant fordon som motsvarar avsedd klass. Fordonet ska minst uppfylla de i direktivet 2006/126/EG fastställda kraven på provfordon. Se bild nedan.



Bedömning och betyg/intyg

Utbildningen avslutas med ett skriftligt prov. Provet avläggs när den föreskrivna undervisningen har meddelats. Provet ska innehålla minst en fråga från varje mål. Av svaren på alla frågorna i provet bör minst 75 % vara rätt. Om särskilda skäl föreligger såsom att provdeltagaren har läs- och skrivsvårigheter får muntliga prov arrangeras. Den som bedömer prov ska ha det yrkeskunnande som krävs för uppgiften.

Till den som godkänts i provet utfärdas ett av landskapsregeringen fastställt intyg som bevisar att innehavaren genomgått utbildningen för grundläggande yrkeskompetens och innehar de kunskaper som ingår i utbildningen. Om utbildningen getts inom ramen för den grundläggande yrkesutbildningen eller inom ramen för ett läroavtal antecknas kompetensen i examensbetyget och yrkesprovsbetyget (se 1.5.1 Betygsanteckning, sid.4).

2.1 Godstransporter

2.1.1 Normal 280 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	108
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	12
* kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen	
* optimal användning av varvräknare	
* diagram över växellådans utväxling	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	23
* bromsarnas och retardens begränsningar	
* kombinerad användning av bromsar och retarder	
* optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling	
* användning av fordonets tröghet	
* metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke	
* agerande om fel uppstår	
* användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnssystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	37'
* optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2	
* vikten av att kunna förutse trafikflöde	
* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser	
* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden	
* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden	
* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller	

<i>förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.4 Målet är att ombesörja lastning och samtidigt uppfylla säkerhetskraven och använda fordonet på ett korrekt sätt	36'
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av automatiska transmissionssystem</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast och beräkning av nyttovolymen</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* effekter av överbelastning på en axel</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
<i>* olika typer av förpackningar och lastpallar</i>	
<i>* de viktigaste godsklasserna som kräver låsning</i>	
<i>* kilnings- och låsningsmetoder</i>	
<i>* användning av låsremmar, granskning av låsanordningar, och användning av hanteringsutrustning</i>	
<i>* placering och användning av presenningar</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	42
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	28
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.2 Målet är att känna till bestämmelserna för godstransporter	14
<i>* tillstånd att bedriva transportverksamhet, handlingar som ska medföras i fordonet, förbud mot användning av vissa vägar, vägavgifter, skyldigheter enligt standardavtalen för godstransporter</i>	
<i>* utformning av olika dokument som ingår i transportkontraktet</i>	

<i>* internationella transporttillstånd</i>	
<i>* skyldigheter enligt konventionen om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg</i>	
<i>* uppgörande av internationella fraktsedlar</i>	
<i>* gränsöverskridande transporter, speditörer, särskilda dokument som följer med godset</i>	
3. Hälsa, väg- och miljösäkerhet, service, logistik	130
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	14
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordon och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	3
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	21
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	14
<i>* principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
<i>* alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
<i>* trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
<i>* den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	22
<i>* åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
<i>* åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
<i>* att hantera våldssituationer</i>	
<i>* principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	28
<i>* chaufförens beteende och företagets image</i>	
<i>* den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	

* <i>chaufförens olika roller</i>	
* <i>personer som chauffören möter i arbetet</i>	
* <i>fordonsunderhåll</i>	
* <i>organisering av arbetet</i>	
* <i>kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.7 Målet är att känna till den ekonomiska miljön och marknadssystemet för godstransporter	28
* <i>vägtransporterna i förhållande till andra transportsätt (konkurrens, befraktare)</i>	
* <i>olika typer av vägtransportverksamhet (transporter för andras räkning, för egen räkning, transportrelaterad verksamhet)</i>	
* <i>organisationen av de vanligaste transportföretagen och transportrelaterad verksamhet</i>	
* <i>olika specialiserade transporter (tank- eller kyltransportbilar, farligt gods, djurtransporter osv)</i>	
* <i>utveckling inom branschen (diversifiering av tillhandahållna tjänster, järnvägs/landsvägstransporter, underleverantörer osv.)</i>	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.4 innehåller 20 timmar individuell körundervisning

2.1.2 Snabb 140 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	63
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	8
* <i>kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
* <i>optimal användning av varvräknare</i>	
* <i>diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	12
* <i>bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
* <i>kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
* <i>optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
* <i>användning av fordonets tröghet</i>	
* <i>metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
* <i>agerande om fel uppstår</i>	
* <i>användning av elektroniska och mekaniska anordningar som</i>	

<i>antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnssystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	28'
<i>* Optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
<i>* vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	
<i>* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
<i>* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
<i>* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
<i>* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	
<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.4 Målet är att ombesörja lastning och samtidigt uppfylla säkerhetskraven och använda fordonet på ett korrekt sätt	15'
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av automatiska transmissionssystem</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast och beräkning av nyttovolymen</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* effekter av överbelastning på en axel</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
<i>* olika typer av förpackningar och lastpallar</i>	
<i>* de viktigaste godsklasserna som kräver låsning</i>	
<i>* kilnings- och låsningsmetoder</i>	

<i>* användning av låsremmar, granskning av låsanordningar, och användning av hanteringsutrustning</i>	
<i>* placering och användning av presenningar</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	20
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	10
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.2 Målet är att känna till bestämmelserna för godstransporter	10
<i>* transporttillstånd, handlingar som ska medföras i fordonet, förbud mot användning av vissa vägar, vägavgifter, skyldigheter enligt standardavtalen för godstransporter</i>	
<i>* utformning av olika dokument som ingår i transportkontraktet</i>	
<i>* internationella transporttillstånd</i>	
<i>* skyldigheter enligt konventionen om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg</i>	
<i>* gränsöverskridande transporter, speditörer, särskilda dokument som följer med godset</i>	
3. Hälsa, väg- och miljösäkerhet, service, logistik	57
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	7
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordon och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	3
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	8
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	
3.4 Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	8
<i>* principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	

<i>* alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
<i>* trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
<i>* den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	10
<i>* åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
<i>* åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
<i>* att hantera våldssituationer</i>	
<i>* principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	7
<i>* chaufförens beteende och företagets image</i>	
<i>* den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
<i>* chaufförens olika roller</i>	
<i>* personer som chauffören möter i arbetet</i>	
<i>* fordonsunderhåll</i>	
<i>* organisering av arbetet</i>	
<i>* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.7 Målet är att känna till den ekonomiska miljön och marknadssystemet för godstransporter	14
<i>* vägtransporterna i förhållande till andra transportsätt (konkurrens, befraktare))</i>	
<i>* olika typer av vägtransportverksamhet (transporter för andras räkning, för egen räkning, transportrelaterad verksamhet</i>	
<i>* olika typer av transportföretag och organisationer med transportfunktioner</i>	
<i>* olika specialiserade transporter (tank- eller kyltransportbilar, farligt gods, djurtransporter osv)</i>	
<i>* utveckling inom branschen (diversifiering av tillhandahållna tjänster, järnvägs/landsvägstransporter, underleverantörer osv.)</i>	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.4 innehåller 20 timmar individuell körundervisning

2.2 Persontransporter

2.2.1 Normal 280 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	122
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	14
* <i>kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
* <i>optimal användning av varvräknare</i>	
* <i>diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	28
* <i>särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet</i>	
* <i>bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
* <i>kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
* <i>optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
* <i>användning av fordonets tröghet</i>	
* <i>metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
* <i>agerande om fel uppstår</i>	
* <i>användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnsystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	30'
* <i>Optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
* <i>vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	
* <i>lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
* <i>att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
* <i>att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
* <i>att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	

<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.5 Målet är att kunna se till att passagerarna har det tryggt och bekvämt	36'
<i>* justering av rörelser i längd- och sidriktningen</i>	
<i>* gemensamt bruk av vägnätet, placering på körbanan, mjukhet vid inbromsning, behärskande vid axelöverhäng, användning av särskild infrastruktur (offentliga områden, specialkörfiler)</i>	
<i>* hantering mellan konflikter mellan ett tryggt körsätt och andra uppgifter som chaufför</i>	
<i>* kommunikation med passagerarna, särskilda egenskaper hos vissa passagerargrupper (funktionshindrade, barn)</i>	
1.6 Målet är att kunna lasta ett fordon i enlighet med säkerhetsbestämmelserna samt en ändamålsenlig användning av fordonet	14
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	42
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	20
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	

2.3 Målet är att känna till bestämmelserna för persontransporter	22
* <i>transport av särskilda passagerargrupper</i>	
* <i>säkerhetsutrustning i bussen</i>	
* <i>säkerhetsbälten</i>	
* <i>lastning av fordonet</i>	
3. Hälsa, väg- och miljösäkerhet, service, logistik	116
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	14
* <i>olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
* <i>statistik över vägtrafikolyckor</i>	
* <i>tunga fordons och bussars olycksfrekvens</i>	
* <i>mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	3
* <i>allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	21
* <i>ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
* <i>Hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	14
* <i>Principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
* <i>alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
* <i>trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
* <i>den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	22
* <i>åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
* <i>åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
* <i>att hantera våldssituationer</i>	
* <i>principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	28
* <i>chaufförens beteende och företagets image</i>	
* <i>den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
* <i>chaufförens olika roller</i>	
* <i>personer som chauffören möter i arbetet</i>	

<i>* fordonsunderhåll</i>	
<i>* organisering av arbetet</i>	
<i>* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.8 Målet är att känna till ekonomiska villkor för persontransporter på väg och organisationen av marknaden	14
<i>* persontransporter på väg i förhållande till andra transportformer för persontransporter (järnväg, personbilar)</i>	
<i>* olika verksamhetsformer för persontransporter på väg, medvetenhet om funktionsnedsättningar</i>	
<i>* gränspassage (internationella transporter)</i>	
<i>* de vanligaste persontransportföretagens organisation</i>	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.5 innehåller 20 timmar individuell körundervisning

2.2.2 Snabb 140 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	70
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	9
<i>* kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
<i>* optimal användning av varvräknare</i>	
<i>* diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	14
<i>* särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet</i>	
<i>* bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
<i>* kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
<i>* optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
<i>* användning av fordonets tröghet</i>	
<i>* metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
<i>* agerande om fel uppstår</i>	
<i>* användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnssystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	25'

<i>* optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
<i>* Optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
<i>* vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	
<i>* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
<i>1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken</i>	
<i>* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
<i>* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
<i>* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	
<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
<i>1.5 Målet är att kunna se till att passagerarna har det tryggt och bekvämt</i>	15'
<i>* justering av rörelser i längd- och sidriktningen</i>	
<i>* gemensamt bruk av vägnätet, placering på körbanan, mjukhet vid inbromsning, behärskande vid axelöverhäng, användning av särskild infrastruktur (offentliga områden, specialkörfiler)</i>	
<i>* hantering av konflikter mellan ett tryggt körsätt och andra uppgifter som chaufför</i>	
<i>* kommunikation med passagerarna, särskilda egenskaper hos vissa passagerargrupper (funktionshindrade, barn)</i>	
<i>* behärskande av rörelser i längd- och sidriktningen</i>	
<i>1.6 Målet är att kunna lasta ett fordon i enlighet med säkerhetsbestämmelserna samt en ändamålsenlig användning av fordonet</i>	7
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	

<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och fordonets tyngdpunkt</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	20
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	10
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.3 Målet är att känna till bestämmelserna för persontransporter	10
<i>* transport av särskilda passagerargrupper</i>	
<i>* säkerhetsutrustning i bussen</i>	
<i>* säkerhetsbälten</i>	
<i>* lastning av fordonet</i>	
3. Hälsa, väg- och miljö säkerhet, service, logistik	50
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	7
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordons och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	3
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	8
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	8
<i>* principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	

<i>* alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
<i>* trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
<i>* den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	10
<i>* åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
<i>* åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
<i>* att hantera våldssituationer</i>	
<i>* principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	7
<i>* chaufförens beteende och företagets image</i>	
<i>* den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
<i>* chaufförens olika roller</i>	
<i>* personer som chauffören möter i arbetet</i>	
<i>* fordonsunderhåll</i>	
<i>* organisering av arbetet</i>	
<i>* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.8 Målet är att känna till ekonomiska villkor för persontransporter på väg och organisationen av marknaden	7
<i>* persontransporter på väg i förhållande till andra transportformer för persontransporter (järnväg, personbilar)</i>	
<i>* olika verksamhetsformer för persontransporter på väg, medvetenhet om funktionsnedsättningar</i>	
<i>* gränspassage (internationella transporter)</i>	
<i>* de vanligaste persontransportföretagens organisation</i>	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.5 innehåller 10 timmar individuell körundervisning

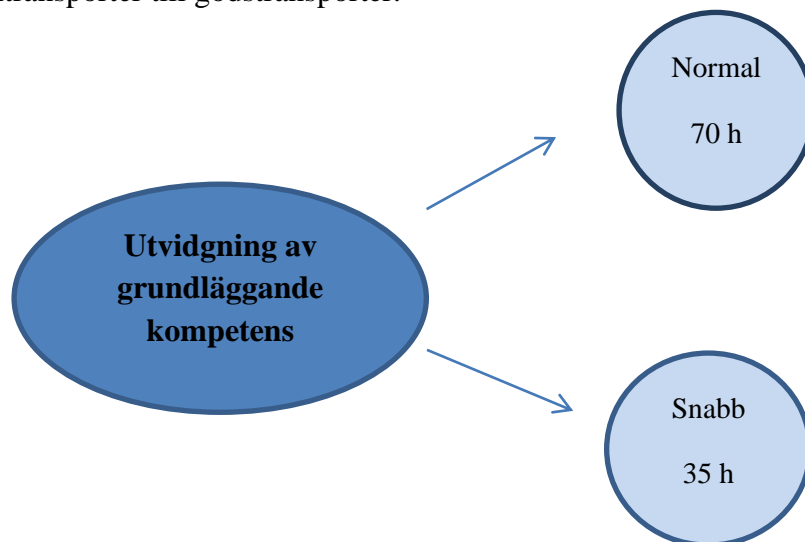
3. Utvidgning av grundläggande yrkeskompetens

Krav på yrkesskicklighet

Förare inom godstrafik som vill utvidga eller ändra sin kompetens för att utöva persontrafik eller tvärtom, och som innehar ett intyg över yrkeskompetens behöver inte avlägga de gemensamma delarna för den grundläggande yrkeskompetensen på nytt utan de avlägger endast de särskilda delar som den nya kompetensen förutsätter. Då ska utbildningen omfatta 70 timmar och innehålla minst 5 timmars individuell körning.

Delarna 1.4, 2.2, och 3.7 är obligatoriska när man avlägger yrkeskompetens i godstrafik och delarna 1.5, 1.6, 2.3 och 3.8 när man avlägger yrkeskompetens i persontrafik. Den studerande eller examinanden ska kunna trafikera tryggt för att få avlägga utvidgningen av körrätten enligt fastställda kriterier.

Utbildningen kan genomgå i snabbare tempo omfattande 35 timmar med minst 2,5 timmar individuell körning. Detsamma gäller vid en utvidgning av kompetensen från persontransporter till godstransporter.



Ålders- och utbildningskrav vid en utvidgning av grundläggande yrkeskompetens

En förare som är **21–22 år** och vill utvidga eller ändra sin yrkeskompetens till att gälla persontransporter ska delta i en utbildning omfattande 70 timmar för körkortskategori D och DE och en utbildning omfattande 35 timmar för körkortskategori D1 och D1E samt för körkortskategori D om fordonet används för persontransport i lokaltrafik på regelbundna högst 50 km långa rutter. En förare som är **23 år och äldre** ska delta i en utbildning omfattande 35 timmar. Utbildningen innehåller de delar som handlar om persontransporter i den grundläggande utbildningen för yrkeskompetens.

En förare som är **18–20 år** och vill utvidga eller ändra sin yrkeskompetens till att gälla godstransporter ska delta i en utbildning omfattande 70 timmar för körkortskategori C och CE och en utbildning omfattande 35 timmar för körkortskategori C1 och C1E. En förare som är **21 år och äldre** ska delta i en utbildning omfattande 35 timmar. Utbildningen

innehåller de delar som handlar om godstransporter i den grundläggande utbildningen för yrkeskompetens.

Detta gäller både för förare som genomgått den grundläggande utbildningen för yrkeskompetens och förare som omfattas av allmänna övergångsbestämmelser (se 1.4 Allmänna övergångsbestämmelser, sid. 4).

Bedömning och betyg/intyg

Utbildningen avslutas med ett skriftligt prov på de delar som utbildningen gällt. Provet avläggs när den föreskrivna undervisningen har meddelats. Provet ska innehålla minst en fråga från varje mål. Av svaren på alla frågorna i provet bör minst 75 % vara rätt. Om särskilda skäl föreligger såsom att provdeltagaren har läs- och skrivsvårigheter får muntliga prov arrangeras.

Till den som godkänts i provet utfärdas ett av landskapsregeringen fastställt intyg som bevisar att innehavaren genomgått utbildningen för en utvidgning av yrkeskompetensen och innehar de kunskaper som ingår i utbildningen. Den som bedömer prov ska ha det yrkeskunnande som krävs för uppgiften. Om utbildningen getts inom ramen för den grundläggande yrkesutbildningen eller inom ramen för ett läroavtal antecknas kompetensen i examensbetyget och i yrkesprovsbetyget (se 1.5.1 Betygsanteckning, sid.4).

3.1 Utvidgning godstransporter

3.1.1 Normal 70 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	39
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	
* <i>kurvorna över motorens vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
* <i>optimal användning av varvräknare</i>	
* <i>diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	
* <i>särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet</i>	
* <i>bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
* <i>kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
* <i>optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
* <i>användning av fordonets tröghet</i>	
* <i>metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
* <i>agerande om fel uppstår</i>	
* <i>användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnssystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	21'
* <i>optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
* <i>vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	
* <i>lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
* <i>att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
* <i>att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
* <i>att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	
* <i>att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller</i>	

<i>förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.4 Målet är att ombesörja lastning och samtidigt uppfylla säkerhetskraven och använda fordonet på ett korrekt sätt	18'
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av automatiska transmissionssystem</i>	
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast och beräkning av nyttovolymen</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
<i>* olika typer av förpackningar och lastpallar</i>	
<i>* de viktigaste godsklasserna som kräver låsning</i>	
<i>* kilnings- och låsningsmetoder</i>	
<i>* användning av låsremmar, granskning av låsanordningar, och användning av hanteringsutrustning</i>	
<i>* placering och användning av presenningar</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	14
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.2 Målet är att känna till bestämmelserna för godstransporter	
<i>* Tillstånd för att bedriva transportverksamhet, handlingar som ska medföras i fordonet, förbud mot användning av vissa vägar, vägavgifter, skyldigheter enligt standardavtalen för godstransporter</i>	14
<i>* utformning av de dokument som ingår i transportkontrakten</i>	

<i>* internationella transporttillstånd</i>	
<i>* skyldigheter enligt konventionen om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg</i>	
<i>* uppgörande av internationella fraktsedlar</i>	
<i>* gränsöverskridande transporter, speditörer, särskilda dokument som följer med godset</i>	
3. Hälsa, väg- och miljö säkerhet, service, logistik	
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	17
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordons och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	
<i>* principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
<i>* alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
<i>* trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
<i>* den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	
<i>* åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
<i>* åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
<i>* att hantera våldssituationer</i>	
<i>* principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	
<i>* chaufförens beteende och företagets image</i>	
<i>* den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
<i>* chaufförens olika roller</i>	
<i>* personer som chauffören möter i arbetet</i>	
<i>* fordonsunderhåll</i>	

<i>* organisering av arbetet</i>	
<i>* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.7 Målet är att känna till ekonomiska villkor för godstransporter på väg och organisationen av marknaden	
<i>* vägtransporterna i förhållande andra transporter (konkurrens, befraktare)</i>	17
<i>* olika typer av vägtransportverksamhet (transporter för andras räkning, för egen räkning, transportrelaterad verksamhet)</i>	
<i>* organisationen av de vanligaste transportföretagen och transportrelaterad verksamhet</i>	
<i>* specialiserade transportformer (tank- eller kyltransportbilar, farligt gods, djurtransporter osv.)</i>	
<i>* utveckling inom branschen (diversifiering av tillhandahållna tjänster, järnvägs/landsvägstransporter, underleverantörer osv.)</i>	

Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

Punkt 1.4 innehåller 5 timmar individuell körundervisning

3.1.2 Snabb 35 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	16
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	
<i>* kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
<i>* optimal användning av varvräknare</i>	
<i>* diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	
<i>* särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet</i>	
<i>* bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
<i>* kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
<i>* optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
<i>* användning av fordonets tröghet</i>	
<i>* metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
<i>* agerande om fel uppstår</i>	
<i>* användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnsystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	

1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	7'
<i>* Optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
<i>* vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	
<i>* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
<i>* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
<i>* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
<i>* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	
<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.4 Målet är att kunna lasta ett fordon i enlighet med säkerhetsreglerna och en ändamålsenlig användning av fordonet	9'
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast och beräkning av nyttovolymen</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
<i>* olika typer av förpackningar och lastpallar</i>	
<i>* de viktigaste godsklasserna som kräver låsning</i>	
<i>* kilnings- och låsningsmetoder</i>	
<i>* användning av låsremmar, granskning av låsanordningar, och användning av hanteringsutrustning</i>	

<i>* placering och användning av presenningar</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	7
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.2 Målet är att känna till bestämmelserna för godstransporter	7
<i>* tillstånd för att bedriva transportverksamhet, handlingar som ska medföras i fordonet, förbud mot användning av vissa vägar, vägavgifter, skyldigheter enligt standardavtalen för godstransporter</i>	
<i>* utformning av de dokument som ingår i transportkontrakten</i>	
<i>* internationella transporttillstånd</i>	
<i>* skyldigheter enligt konventionen om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg</i>	
<i>* uppgörande av internationella fraktsedlar</i>	
<i>* gränsöverskridande transporter, speditörer, särskilda dokument som följer med godset</i>	
3. Hälsa, väg- och miljösäkerhet, service, logistik	12
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordon och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	

3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	
* <i>principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
* <i>alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
* <i>trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
* <i>den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	
* <i>åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
* <i>åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
* <i>att hantera våldssituationer</i>	
* <i>principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	
* <i>chaufförens beteende och företagets image</i>	
* <i>den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
* <i>chaufförens olika roller</i>	
* <i>personer som chauffören möter i arbetet</i>	
* <i>fordonsunderhåll</i>	
* <i>organisering av arbetet</i>	
* <i>kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.7 Målet är att känna till ekonomiska villkor för godstransporter på väg och organisationen av marknaden	12
* <i>vägtransporterna i förhållande andra transporter (konkurrens, befraktare)</i>	
* <i>olika typer av vägtransportverksamhet (transporter för andras räkning, för egen räkning, transportrelaterad verksamhet)</i>	
* <i>organisationen av de vanligaste transportföretagen och transportrelaterad verksamhet</i>	
* <i>specialiserade transportformer (tank- eller kyltransportbilar, farligt gods, djurtransporter osv.)</i>	
* <i>utveckling inom branschen (diversifiering av tillhandahållna tjänster, järnvägs/landsvägstransporter, underleverantörer osv.)</i>	

Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning
punkt 1.4 innehåller 3 timmar individuell körundervisning

3.2 Utvidgning persontransporter

3.2.1 Normal 70 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	49
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	
* kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen	
* optimal användning av varvräknare	
* diagram över växellådans utväxling	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	
* särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet	
* bromsarnas och retardens begränsningar	
* kombinerad användning av bromsar och retarder	
* optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling	
* användning av fordonets tröghet	
* metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke	
* agerande om fel uppstår	
* användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnsystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	21'
* optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2	
* vikten av att kunna förutse trafikflöde	
* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen	
1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken	
* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser	
* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden	
* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema	

väderförhållanden	
<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
1.5 Målet är att kunna se till att passagerarna har det tryggt och bekvämt	18'
<i>* justering av rörelser i längd- och sidriktningen</i>	
<i>* gemensamt bruk av vägnätet, placering på körbanan, mjukhet vid inbromsning, behärskande vid axelöverhäng, användning av särskild infrastruktur (offentliga områden, specialkörfiler)</i>	
<i>* hantering mellan konflikter mellan ett tryggt körsätt och andra uppgifter som chaufför</i>	
<i>* kommunikation med passagerarna, särskilda egenskaper hos vissa passagerargrupper (funktionshindrade, barn)</i>	
1.6 Målet är att kunna lasta ett fordon i enlighet med säkerhetsbestämmelserna samt en ändamålsenlig användning av fordonet	
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	10
<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	
2. Tillämpning av bestämmelserna	
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	14
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	

2.3 Målet är att känna till bestämmelserna för persontransporter	
* <i>transport av särskilda passagerargrupper</i>	14
* <i>säkerhetsutrustning i bussen</i>	
* <i>säkerhetsbälten</i>	
* <i>lastning av fordonet</i>	
3. Hälsa, väg- och miljö säkerhet, service, logistik	
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	7
* <i>olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
* <i>statistik över vägtrafikolyckor</i>	
* <i>tunga fordons och bussars olycksfrekvens</i>	
* <i>mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	
* <i>allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	
* <i>ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
* <i>Hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	
* <i>Principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
* <i>alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
* <i>trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
* <i>den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	
* <i>åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	
* <i>åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet</i>	
* <i>att hantera våldssituationer</i>	
* <i>principerna för hur en skadeanmälan utformas</i>	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	
* <i>chaufförens beteende och företagets image</i>	
* <i>den betydelse som chaufförens arbete har för företaget</i>	
* <i>chaufförens olika roller</i>	
* <i>personer som chauffören möter i arbetet</i>	
* <i>fordonsunderhåll</i>	
* <i>organisering av arbetet</i>	

<i>* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister</i>	
3.8 Målet är att känna till ekonomiska villkor för persontransporter på väg och organisationen av marknaden	
<i>* persontransporter på väg i förhållande till olika transportsätt för persontransport (järnväg, personbilar)</i>	7
<i>* olika verksamhetsformer för persontransporter på väg, medvetenhet om funktionsnedsättningar</i>	
<i>* gränspassage (internationella transporter)</i>	
<i>* de vanligaste persontransportföretagens organisation</i>	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.5 innehåller 5 timmar individuell körundervisning

3.2.2 Snabb 35 timmar

Mål och centralt innehåll	Antal h
1. Avancerad träning i rationell körning med beaktande av säkerhetsbestämmelserna	24
1.1 Målet är att känna till kraftöverföringens egenskaper för optimal användning av dessa	
<i>* kurvorna över motorns vridmoment, effekten och bränsleförbrukningen</i>	
<i>* optimal användning av varvräknare</i>	
<i>* diagram över växellådans utväxling</i>	
1.2 Målet är att känna till reglagens tekniska egenskaper och funktion för att kunna behärska fordonet, minska slitaget och förebygga störningar	
<i>* särskilda egenskaper hos det hydrauliska bromsservosystemet</i>	
<i>* bromsarnas och retardens begränsningar</i>	
<i>* kombinerad användning av bromsar och retarder</i>	
<i>* optimalt utnyttjande av förhållandet fart-växellådans utväxling</i>	
<i>* användning av fordonets tröghet</i>	
<i>* metoder för att sakta ner och bromsa i nerförsbacke</i>	
<i>* agerande om fel uppstår</i>	
<i>* användning av elektroniska och mekaniska anordningar som antisladdsystem (ESP), avancerade nödbromssystem (AEBS), ABS-bromsar, antispinnsystem (TCS) och övervakningssystem i bilar och andra förarstödsystem och automatsystem som är godkända för användning</i>	
1.3 Målet är att kunna optimera bränsleförbrukningen	7'
<i>* Optimering av bränsleförbrukningen genom tillämpning av kunskaperna i punkterna 1.1 och 1.2</i>	
<i>* vikten av att kunna förutse trafikflöde</i>	

<i>* lämpligt avstånd till andra fordon och användning av fordonets rörelsekraft, jämn hastighet, mjuk körstil och lämpligt däcktryck samt kännedom om intelligenta transportsystem som möjliggör effektivare körning och hjälper till med planering av resvägen</i>	
<i>1.3a Målet är att kunna förutse, bedöma och anpassa sig till risker i trafiken</i>	
<i>* att vara medveten om och kunna anpassa sig till olika väg-, trafik-, och väderförhållanden och förutse kommande händelser</i>	
<i>* att ha förståelse för hur man förbereder och planerar en resa under onormala väderförhållanden</i>	
<i>* att ha kunskap om användningen av tillhörande säkerhetsutrustning och förstå när en resa måste senareläggas eller ställas in på grund av extrema väderförhållanden</i>	
<i>* att anpassa sig till risker i trafiken, inbegripet farligt trafikbeteende eller distraherad körning (genom användning av elektronisk utrustning eller förtäring av mat och dryck etc.)</i>	
<i>* att upptäcka och anpassa sig till farliga situationer och att kunna hantera stress som uppstår under dessa, särskilt situationer som har att göra med fordonets storlek och vikt och sårbara trafikanter t.ex. fotgängare, cyklister och förare av tvåhjuliga fordon</i>	
<i>* att identifiera potentiellt farliga situationer och korrekt tolka hur dessa kan leda till situationer där olyckor inte längre kan förhindras</i>	
<i>* att välja ut och genomföra åtgärder för att öka säkerhetsmarginalerna i sådan utsträckning att en olycka kan undvikas om en potentiellt farlig situation uppstår</i>	
<i>1.5 Målet är att kunna se till att passagerarna har det tryggt och bekvämt</i>	10'
<i>* justering av rörelser i längd- och sidriktningen</i>	
<i>* fördelning av väganvändningen, placering på körbanan, mjukhet vid inbromsning, behärskande vid axelöverhäng, användning av särskild infrastruktur (offentliga områden, specialkörfiler)</i>	
<i>* hantering mellan konflikter mellan ett tryggt körsätt och andra uppgifter som chaufför</i>	
<i>* kommunikation med passagerarna, särskilda egenskaper hos vissa passagerargrupper (funktionshindrade, barn)</i>	
<i>1.6 Målet är att kunna lasta ett fordon i enlighet med säkerhetsbestämmelserna samt en ändamålsenlig användning av fordonet</i>	7
<i>* de krafter som påverkar ett fordon i rörelse</i>	
<i>* användning av växellådans utväxling i förhållande till fordonets last och vägprofilen</i>	
<i>* beräkning av fordonets eller fordonskombinationens nyttolast</i>	
<i>* fördelning av lasten</i>	
<i>* följderna av axelns överbelastning</i>	
<i>* fordonets stabilitet och tyngdpunkt</i>	

2. Tillämpning av bestämmelserna	7
2.1 Målet är att känna till den sociala miljön och de gällande reglerna inom vägtrafiken	
<i>* maximala arbetstider inom transportbranschen, principer i tillämpning och konsekvenser av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 561/2006 och (EU) nr 165/2014</i>	
<i>* påföljder vid bristande eller felaktig användning eller manipulering av färdskrivaren</i>	
<i>* kunskaper om sociala förhållanden inom vägtransportområdet: rättigheter och skyldigheter för förare i fråga om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning</i>	
2.3 Målet är att känna till bestämmelserna för persontransporter	7
<i>* transport av särskilda passagerargrupper</i>	
<i>* säkerhetsutrustning i bussen</i>	
<i>* säkerhetsbälten</i>	
<i>* lastning av fordonet</i>	
3. Hälsa, väg- och miljösäkerhet, service, logistik	4
3.1 Målet är att vara medveten om riskerna för trafik- och arbetsolyckor	
<i>* olika typer av arbetsolycksfall inom transportbranschen</i>	
<i>* statistik över vägtrafikolyckor</i>	
<i>* tunga fordons och bussars olycksfrekvens</i>	
<i>* mänskliga, materiella och ekonomiska konsekvenser</i>	
3.2 Målet är att kunna förebygga kriminalitet och transport av fripassagerare	
<i>* allmän information, påföljder för chaufförerna, förebyggande åtgärder, nödvändiga inspektioner, lagstiftning om chaufförernas ansvar</i>	
3.3 Målet är att kunna förebygga fysiska risker	
<i>* ergonomiska principer: riskfyllda rörelser och arbetsställningar, fysisk kondition och personlig skyddsutrustning</i>	
<i>* hanteringsövningar</i>	
3.4. Målet är att vara medveten om vikten av fysisk och psykisk prestationsförmåga	
<i>* Principerna för en hälsosam och balanserad kost</i>	
<i>* alkoholens påverkan, läkemedel eller andra ämnen som kan påverka beteendet</i>	
<i>* trötthets- och stressymptom, orsaker och verkan</i>	
<i>* den centrala betydelsen av förhållandet mellan arbete och vila</i>	
3.5 Målet är att kunna bedöma nödsituationer	
<i>* åtgärder vid nödsituationer: bedömning av situationen, förhindrande av att situationen förvärras, att kalla på hjälp, att hjälpa skadade och ge första hjälpen</i>	

* åtgärder vid eldsvåda, att evakuera passagerare från lastbilar/bussar, garantera alla passagerares säkerhet	
* att hantera våldssituationer	
* principerna för hur en skadeanmälan utformas	
3.6 Målet är att kunna bete sig på ett sätt som stöder företagets image	
* chaufförens beteende och företagets image	
* den betydelse som chaufförens arbete har för företaget	
* chaufförens olika roller	
* personer som chauffören möter i arbetet	
* fordonsunderhåll	
* organisering av arbetet	
* kommersiella och ekonomiska konsekvenser av tvister	
3.8 Målet är att känna till ekonomiska villkor för persontransporter på väg och organisationen av marknaden	4
* persontransporter på väg i förhållande till olika transportsätt för persontransport (järnväg, personbilar)	
* olika verksamhetsformer för persontransporter på väg, medvetenhet om funktionsnedsättningar	
* gränspassage (internationella transporter)	
* de vanligaste persontransportföretagens organisation	

'Punkt 1.3 innehåller 7 timmar praktisk övning i förutseende körning

'Punkt 1.5 innehåller 3 timmar individuell körundervisning